

Móra Ferenc emlékkiállítás a múzeumban

Móra Ferenc halálának huszadik, közszolgálatba lépésének ötvenedik évfordulóján a szegedi Móra Ferenc Múzeum, Somogyi Könyvtár és Városi Levéltár a múzeum épületében a Móra Ferenc-emlékkiállítás helyiségeiben közös kiállítást rendeztek. Bemutatják Móra Ferenc irodalmi, múzeumi munkásságát és azt a harcot, amelyet

a reá bízott múzeum és könyvtár fejlesztéséért a különböző hatóságokkal folytatott.

A múzeum előcsarnokában ezen a héten (február 9—13-ig) eredetiben kiállítják a Szeged-nagyszék-síri hun fejedelmi sírleletet is. A 163 darabból álló, közel 1 kg súlyú aranykincs-lelet naponként 10—16 órák között tekinthető meg.

Móra Ferenc, a régész

Halála huszadik évfordulója

Még Tömörkény István volt a múzeum és könyvtár igazgatója, amikor ötven évvel ezelőtt, 1904-ben, múzeumi íróasztala mellé ült Móra Ferenc. Az igazgatói széket 13 évvel később foglalta el. Amikor a városi tanács igazgatóvá választotta, a Közgyműtemények Országos Főfelügyelősége nagy örömmel fogadta a határozatot. „...Tömörkény István féltő gondjával ápolta és fejlesztett intézete — úgymond — egy tudatosan és energiával dolgozó jeles szakember kezébe került”.

Amint bekerült a „Kultúrpalotába”, mindjárt megkezdte ásatásait. Ezek közül legnagyobb a Csóka-kremenyákdombi. Nyolc esztendőn át tárta fel ezt a régészeti szempontból rendkívül értékes és tárgyi leletekben csodálatosan gazdag formákat mutató újabb kőkori lakótelepet. Régészeti tanulmányokat Kolozsvárt, az egyetemen Pósta Bélánál folytatott. Tőle tanulta meg, hogy egy leletdarab, eredeti környezetéből kiszakítva, a környezeti tanulmányozása, leírása nélkül, tudományos szempontból csaknem semmit sem ér. Megfigyelte tehát azokat a kultúrrejtegeket, amelyekből az anyag előkerült és ezek leírásával tisztázta mindazokat a kérdéseket, amelyek az újkőkori ember mindennapi életét jellemezték.

Legelőször, 1905-ben Feketeszélen kezdte „vallani a földet”, amint maga szokta mondani ásatásairól. Ugyanabban az esztendőben Ötösmősen 75 sírből álló temetőt tárt fel. Az ötösmői Anjou-kori temető kibontásával Móra Ferenc egyike volt azoknak, akik a magyar középkori kutatásban elsőként igyekeztek a magyar történelem megratlatlan lapjairól a fehér foltokat az ádó tudományával eltüntetni. Közel félévszázaddal ezelőtt rájött Móra Ferenc, hogy nem ismerjük a feudális kor jobbágynak életét, nem ismerjük mindennapjaikat, nem tudjuk, hogyan éltek, laktak és hogyan haltak meg. Nemcsak hiteles források, de „csacska regösök” sem emlékeztek meg a szegény parasztokról. Móra az ötösmői temető sírjairól pontos leírásokat közölt, s ebből megismertük, hogy a XIV. században, Nagy Lajos korában milyen volt a jobbágy-paraszatok világa, temetkezési szokása. A gazdagabbak koporsókban földelték el halottaikat.

Móra ásatásainak időben két szélső határát éppen a csóka és az ötösmői ásatások jelentik. Az újabb kőkortól, i. e. a IV—V. évezredtől kezdve az Anjou-korig „vallotta az őseket”. 121 temetőt, illetve telephelyet tárt fel. Amikor Móra Ferenc nyúlt, kezében minden arannyá változott. Egymásután szállította a szegedi múzeumba a szarmaták, hunok népek, gepidák, avarok honfoglaló- és árpádokori magyarok sírokból felhalmozott gazdagságát, a sok-sok „encsöm-bencsömöt”. A nagyszék-síri hunkori aranylelet súlya is tekintélyes: több, mint háromnegyed kilo.

Legszívesebben a népvándorláskori népek, közülük is a honfoglaló magyarok sírjait ásatta. Ez természetesen nem jelentette azt — különösen fiatalabb korában — hogy őskori kultúrákkal nem törődött volna. Szőregen a bronzkornak nemcsak egyes szakaszaiból tárt fel temetőket, hanem leleteivel megtalálta az egyes szakaszok közötti, átmeneti korok tárgyai emlékeit. Pítvaroson pedig Magyarországon egyik legnagyobb bronzkori temetőjét tárta fel.

Soha nem hajszolt ábrándképeket. Nyílt szemmel nézett és csak az objektív eredmények érdekelték. Elítélte azokat, akik fanatikusan keresték Attila sírját. Tőle hallottuk, amint egy fiatal régésznek ezeket mondotta: „Édesőcsém, jegyezd meg, hogy Attilát nem keresni kell, hanem megtalálni!” Népszerű írásai is mindig ezt hangoztatták: „Utazás a földalatti Magyarországon” kötetében sok szívvel, bensőséges melegséggel írta, hogy „leszámba Attilával”.

A magyar föld népének szeretete itatta át lelkét. A régészet körében is ez érdekelte legjobban, s boldog volt, ha a honfoglaló magyarság egy-egy emléket megtalálta. Az „előmagyar-kérdés” izgatta, s szerencsés kézzel, lankadatlan szorgalommal, még lázas betegen is gyűjtötte ehhez adatait. Különösen nagy szeretettel vizsgálta a régészet és néprajz párhuzamait. Megfigyelte, milyen különbségek vannak a szegény és gazdag sírok között, figyelte, hogy az egyik sír zsugorított, a másik meg lóval van eltemetve. Feljegyezte, s rajzokat készített a padkás- és aknás-sírokról, s pontos leleteirásokat adott a halottak mellé helyezett harci eszközökről (íj, tegez, kengyelek, zablák, stb.), edényekről és egyéb melléletekről (tojás, fésű, tű, ruhakapcsok, tűzkesztyűk, stb.). A magyar irodalom egyik legszelídebb hangú elbeszélője csodálatos melegséggel ír egy avar kislánynak nyakában talált bronzcsengőről. „A szegedi tanyákon a tanyai asszony a mászkáló kisgyerekek nyakába csengőt kötött, ennek szaváról mindig tudta, hol ténfereg a tanya körül”. S amikor a néprajzi párhuzamot megtalálta, a tudós régész írását így folytatta: „Valószínűleg ugyanazt a célt szolgálták azok a kis gyerekesontvákok nyakában lelhető csengőcskék is, amelyek elég ritkán találhatók a népvándorláskori csontvázakon...” Néprajzi szakfolyóiratban is hangoztatta a régészeti és néprajzi összehasonlítást, mert „nincs két összetartozóbb karaja a tudománynak, mint az ethnographia és az archaeologia. A régészet: megkövesedett néprajz és a néprajz: élő régészet...”

Móra a megtestesülti szerénység. Sok-sok írásában mondja, hogy ő csak adatgyűjtő, „téglahegy”, s a feldolgozás dícsőségét azokra bízta, akik hozzáértők és tudósok. „Nem vagyok igazi szakember”, ez a munkája... „amely igazi szakembernek erejét is próbára tenné, a magamforma jószándékú laikus képességeit... meghaladja”. Ennek ellenére rámutatott, hogy... „akkor anyag, pontos megfigyelésektől támogatva, bőséges alkalmat ad összehasonlításra, ...hézagok kitöltésére... és új kérdések felvetésére.” Bár „laikus” volt, mégis 15 jelentős tudományos cikket írt a szakfolyóiratokba.

Egész élete harcból állott. Csendes hangján vádolt, Vádolta, akik a magyar népet kulturális elmaradottságban tartották, akik nem segítettek az elhagyatott országon. Harcolt, hogy a tudatlan népet felvilágosítsák. Nem utolsósorban harcolt, hogy múzeumát, könyvtárát fejleszthesse. Külön hadakozott, hogy az ásatásaihoz megfelelő fedezetet kapjon. A bürokrácia elleni harcáról külön cikket lehetne írni. Mindegy volt számára, hogy kinn, ásatásai színhelyén, az „árokparton” vagy íróasztala mellett írta nyílt leveleit. Támadta a minisztert, támadta és vádolta a polgármestert, s forrón szeretett magyarjai érdekében kért, panaszkodott és követelt. Utálta az olyan munkát, amit vártak tőle: „...rubrikákat kell vonalaznom”, s külön vigyázott a fináncra, mert, „ha nem nyolok elég bélyeget a nyugtákra, meglehetetlen”. Persze a bürokrácia virágkorában múzeumi személyzete az ilyen hivatali megkötöttségekhez a kevésnél is kevesebb volt. Hiába kérte a „toronyalatti urakat”, sem személyi, sem dologi kiadásokra nem kapott többet, mint addig. Igen gyakran megtörtént, hogy a múzeumi kasszában egy fillérje sem volt. Ugyanakkor valahonnan jelenettkék, hogy fájlalt, vagy egyéb munkálatok során „csontvájszt” találtak. Nem tehetett egyebet, benyúlt saját zsebébe és abból fizetette a napszámásokat.

Halála évfordulóján kőnél maradóbb emléket állíthat az utókor, ha a harminc éven át végzett ásatásainak eredményeit feldolgozza és publikálja.

BÁLINT ALAJOS
a Móra Ferenc múzeum igazgatója
a TIT tagja

Több önállóságot tanusítsanak egyes kérdésekben

a helyi tanácsok

Megyénk mezőgazdasági és egyéb problémáiról tárgyalt a megyei tanács szombati ülése

A megyei tanács szombati ülésén Kovács Margit elnökhelyettes terjesztette az ülés résztvevői elé a VB beszámolóját, melyet lapunk vasárnapi számában részletesen ismertettünk. A beszámoló élénk vita követte, melynek során számos tanács tag felszólalt.

Dr. Ormos Pál kórházi igazgató-főorvos szölt arról a hősies munkáról, amellyel az egészségügyi dolgozók küzdöttek az influenza-járvány megakadályozásáért. Elmondotta azt is, hogy

kormányunk újabb egészségügyi rendeletei lényegesen javítják a betegellátást.

Például a kórházakban a tuberkulózis betegek hűsfejadagját fel-emelték. Ezzel kapcsolatban kérte a megyei tanácsot, hogy biztosítsák a szükséges húsmennyiséget.

Dénes Leó, a szegedi városi tanács elnöke a tanácsok tömegkapcsolatáról szölt. Nem dolgoztunk jól ezen a területen — állapította meg —, pedig a kormányprogram megvalósítása szempontjából erre fokozottabban szükség van.

A tömegkapcsolatok erősítésének egyik eszköze a most alakuló termelési bizottságok munkája.

Úgy kell a termelési bizottságokat megalakítani és irányítani, hogy a parasztság érezze: ez az ő szervezete. A termelési bizottságok a tanácsoknak már a tavaszi mezőgazdasági munkáknál is sokat tudnak segíteni.

Ezután Hetényi Józsefné tanács-

tag, a makói járási pártbizottság titkára beszélt, majd Pálkök Sándorné tanács tag, a csongrádi járási pártbizottság titkára szölt fel. A tanácsülésen felszölt Sinkó Antal elvtárs, az MDP Csongrád-megyei Bizottságának másodtitkára is. Megállapította, hogy eredményeink, amelyeket a kormányprogram óta elértünk, nagyok és ezt nemcsak mi, hanem az ellenség is kénytelen elismerni. Az ipar és különösen a helyi ipar területén érezhető ez. Sokat javult az ellátás is a meglévő igények maximális kielégítése érdekében. Eredmény az is, hogy sokezer dolgozó paraszt maradt a tszcs-ben és ugyancsak eredmény, hogy tanács tagjainak aktívabbak.

Nem szabad ezeket az eredményeket lebecsülnünk, de a hibákat sem szabad eltúloznunk. Vannak még hibák, de ezek olyanok, amelyeket ki tudunk és ki is fogunk javítani.

Ilyen például az is, hogy a helyi tanácsok nem eléggé kezdeményezők. Sok esetben a helyi, a járási, városi tanácsok is tétlenek. Felsörolják a hibákat — mint itt a megyei tanácsülésen is — és arra várnak, hogy a megye kijavítsa, ahelyett, hogy intézkedjenek. Fel kell számolnunk a helyi vezetők közömbösségét — hangsúlyozta —, amely abban mutatkozik meg, hogy nem mozgósítják a dolgozókat, nem támaszkodnak a tömegek kezdeményezésére. Nagyon sokszor megnyilvánul az a tény, hogy mindig másról beszélnek és kike-

rülik a helyi problémákat. Például beszélnek a nemzetközi helyzetről, de arról már nem, hogy a községben lévő itatóvályú rossz.

A továbbiakban arról beszélt Sinkó elvtárs, hogy most, a kormányprogram végrehajtásának kellős közepén fokozottabb éberségre van szükség, mert az ellenség igyekszik túlhajszolni a dolgokat.

A helyi vezetőknek meg kell magyarázniuk azt, hogy amit elrontottunk két év alatt, azt nem lehet helyrehozni máról-holnapra és az igények maximális kielégítésének is vannak feltételei. Az igények kielégítése sem megy máról-holnapra és a feltételek megteremtéséhez valamennyiünknek jó munkával kell hozzájárulnunk.

Hozzászólásokra Papp Sándor elvtárs, megyei tanácselnök adott választ, majd sor került a második napirendi pont megtárgyalására. Papp István elnökhelyettes ismertette a tanácsúlessel megyénk mezőgazdaságának hároméves fejlesztési tervét.

A hozzászólások elhangzása után a tanácsúless határozati javaslatot fogadott el, amelyben megjelölték a helyi tanácsok legfontosabb soronkövetkező feladatait.

A Városi Tanács kultúrgárdája szerepelt a KSZ kultúrthonban

A Közkalkalmazottak Szakszervezete kultúrthonban nagysikerű előadást tartott a Városi Tanács kultúrgárdája és a kultúrház balettiskolája. A Városi Tanács kultúrgárdája több egyfelvonásos jelenetet adott elő. Az előadásból látszott, hogy a kultúrgárda tagjai nagy lelkesedéssel készültek fel. Az is megmutatkozott az egyes szereplők játékában, hogy még vannak kezdeti nehézségek, még sokat kell tanulniuk és fejlődniük, hogy tökéletesen vissza tudják adni a darab eszmei mondanivalóját.

Békebizottsági tagok találkozója

Szombaton délután a Városi Békebizottság nagytermében béketalálkozót rendezett a Városi Békebizottság. A béketalálkozón a belvárosi I. kerületének békebizottsági titkárai és békebizottsági tagjai vettek részt, Lacsné Mihályné, a Városi Békebizottság titkára ismertette a nemzetközi helyzetet és a békeharc mai szakaszán legfontosabb feladatait.

A beszéd után egymást érték az értékes felszólalások. Hofner Ferencné, Gulyás Györgyné, Tamási Imre a békebeszélgetések szervezésével kapcsolatos tapasztalataikat mondták el felszólalásukban. Több

felszólalás hangzott el arról is, hogy a béke megvédése érdekében ismertetni kell a nemzetközi helyzetet, meg kell mutatni minden embernek az igazságot, a béke útját.

A sok lelkes felszólalás után meleg baráti beszélgetés kezdődött a különböző területeken dolgozó békebizottsági titkárok és békebizottsági tagok között. A beszélgetés során megismerték egymást, átdadták tapasztalataikat. Megbeszéltek terveiket is, azt, hogy ezután még nagyobb kitartással és alaposabb felvilágosító munkával vonják be városunk minden becsületes emberét a békéért folyó harcba.

Nagy sikere volt a vasárnapi ruhabemutatónak

Vasárnap délelőtt a Szabadság filmszínházban ruhabemutatót rendezett immár másodikban a Könyvnyári Minisztérium Értékesítési Igazgatósága, melyen szebbnél-szebb modellek gyönyörködtették a közönséget. A bemutatót anyagok és ruhák az 1954-es év második felében kerülnek gyártásra. Vasárnap délelőtt az előzetes mintabemutatót láthattuk, melynek a célja az, hogy a tervező vállalatok által készített mintadarabok közül maga a vásárló közönség és a kereskedő szakemberek válasszák ki a legszebb és legcélszerűbb modelleket tömeggyártásra. A bemutató és az ehhez kapcsolódó cipő, kötött- és szövöttáru és ruhakiállítás híven tükrözte a könyvnyári célkitűzéseit: bővebb választékú és jobb minőségű ruházati cikkeket a fogyasztóközönségnek.

A bemutató első darabjai munkaruhák, köpönyegek voltak. Ezután láthattunk pongyolákat, házi ruhákat, egybeszabott és kétrészes ruhákat, kosztümöket, kabátokat. A közönség tetszésnyilvánító tapsai jutalmazták a női-, férfi- és gyermekruha mintadarabok gazdag bőségét. Szebbnél-szebb anyagok, kamgarn-, tropikál-, kordszövetek sorakoztak fel, mind-mind szemmel látható bizonyítéka, hogy

fejlődő könnyűiparunk a közönség ízlésének, kívánságainak megfelelően akar dolgozni. Férfi ruha modellek is kerültek bemutatásra.

Nagy sikere volt a bemutatónak és a kiállításnak. Itt különösen a cipőipar modelljei arattak tetszést.

A takarékosági napok hírei

Szeged üzemében naponta egyre több és több szakszervezeti bizottság teszi magáévá a SZOT elnökségének felhívását és mindent megtesz a takarékosági napok sikere érdekében. Azokon a munkahelyeken, ahol a szakszervezeti bizottságok, amelyek még könnyebbé akarják tenni a dolgozók szükségleteinek kielégítését, ott az eredmény meg is mutatkozik. Ezen a helyeken mind több és több dolgozó csatlakozik a takarékosági mozgalomhoz.

Újabb és újabb jó eredményekről érkeznek naponta jelentések. A Szegedi Textilművekben, a Hungária-szállóban, a Kiskereskedelmi Vállalatoknál, az újszegedi általános iskolában, a Délmagyarországi Áramszolgáltató Vállalatnál, a 65. Építőipari Trösztnél, a Magyar Nemzeti Bank városi fiókjánál, de

még számos helyen jól működnek a szakszervezeti bizottságok.

Több munkahelyen azonban nem foglalkoztak eléggé a szakszervezeti bizottságok a dolgozókkal, s az illetékes területi bizottságok sem végeztek kellő ellenőrzést. Nem kielégítőek az eredmények a közlekedési dolgozók, az élelmiszeripari dolgozók, a közalkalmazottak területi bizottságánál, s erősíteni kell a munkát az orvos-egészségügyi szakszervezet területi bizottságánál, nem különben a Szegedi Tudományegyetem központi szakszervezetében.

Február 10-én zárulnak a Takarékosági Napok. Van még tehát idejük a területi bizottságoknak és szakszervezeti bizottságoknak arra, hogy lemaradásukat megszüntessék és a tőlük várt eredményeket elérik.

Közvélemény-kutatást rendez a Konzervbolt

Kormányunk a dolgozók még jobb ellátása érdekében fokozott gondot fordít az élelmiszeripar fejlesztésére. Ennek megfelelően konzervgyáraink és köztük a Szegedi Konzervgyár is több és változatosabb élelmiszerfelével igyekszik ellátni a dolgozókat.

A Szegedi Konzervgyár Lenin-utca 12. szám alatti Mintaboltjának dolgozói most, a Magyar Dolgozók Pártja közlekedő III. Kongresszusa alkalmából Mintaboltunk minden dolgozója felajánlást tett, hogy elősegítse a dolgozók még jobb ellátását. Többek között vállaltuk, hogy közvéleménykutatást végzünk. A kéréseket azonnal továbbítjuk a gyárhoz, hogy ennek megfelelően készíthessék el a termelési tervet és még kielégítőbben szolgálhassák a fogyasztóközönség igényeit.

Ezzel a felajánlásunkkal azt a célt akarjuk szolgálni pártunk kongresszusa tiszteletére, hogy minél szélesebb körben ismertessük meg az egyre jobban fejlődő szocialista, magyar konzervipar termékeit, de e mellett a kormányprogram szellemében még inkább biztosítsuk a dolgozók bőséges ellátását.

D. Molnár László

Washington „ideges” Molotovnak a Kelet-nyugati kereskedelemre vonatkozó javaslata miatt

New York (ADN) Molotov szovjet külügyminiszternek a berlini értekezleten tett javaslata, hogy hozzanak intézkedéseket a Nyugat-keleti kereskedelem kibővítésére, igen idegessé tette a washingtoni kormánykoroket — írja a New York Times.